

NR 74/2015

**ZAUFANIE DO POLITYKÓW
MIĘDZY PIERWSZĄ A DRUGĄ TURĄ
WYBORÓW PREZYDENCCKICH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Majowy sondaż¹ zaufania do polityków realizowany był w dniach 14–20 maja, pomiędzy pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich. Warto dodać, że w trakcie jego realizacji – 17 maja – odbyła się pierwsza debata telewizyjna z udziałem Andrzeja Dudy i Bronisława Komorowskiego.

Pierwsze miejsce w rankingu zaufania² zajmuje obecnie Paweł Kukiz, któremu ufa³ większość dorosłych Polaków (58%). Nieufność⁴ w stosunku do jego osoby deklaruje 12% badanych, a mniej niż co piąty (18%) wyraża obojętność. Warto też zauważyć, iż nie zna go jedynie 7% badanych, co nie jest zaskakujące, gdyż od ponad 30 lat jest on obecny na scenie muzycznej, a od wielu lat jest zaangażowany w różne działania obywatelskie, czego ostatnim przejawem był start w wyborach prezydenckich. Uzyskanie przez Pawła Kukiza 20,80% głosów ważnych⁵ i w efekcie zajęcie 3. miejsca w pierwszej turze wyborów prezydenckich dla wielu było zaskoczeniem i zapowiedzią zmian na polskiej scenie politycznej. O kapitale społecznego zaufania, który zgromadził Paweł Kukiz najlepiej świadczy fakt, iż cieszy się on obecnie dodatnim bilansem zaufania we wszystkich analizowanych grupach społecznych (zob. tabele aneksowe).

Zaufaniem ponad połowy (54%) Polaków cieszą się obecnie także dwaj politycy, którzy wyprzedzili Pawła Kukiza w I turze wyborów prezydenckich. O ile jednak Andrzejowi Dudzie ufa znacznie więcej badanych niż w kwietniu (wzrost o 10 punktów procentowych)⁶,

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (300) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 14–20 maja 2015 roku na liczącej 1048 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Pytanie brzmiało: *Ludzie aktywni publicznie – swoim zachowaniem, tym, co mówią, do czego dążą – budzą mniejsze lub większe zaufanie. Przedstawimy teraz Panu(i) listę osób aktywnych w życiu politycznym naszego kraju. O każdej z nich proszę powiedzieć, w jakim stopniu budzi ona Pana(i) zaufanie. Odpowiadając, proszę posłużyć się skalą, na której -5 oznacza, że osoba ta budzi w Panu(i) głęboką nieufność, 0 – że jest ona Panu(i) obojętna, a +5 oznacza, że ma Pan(i) do tej osoby pełne zaufanie. Oczywiście, może się Pan(i) posługiwać innymi ocenami tej skali. Jeżeli kogoś Pan(i) nie zna, proszę powiedzieć.*

³ Wskazania punktów od +1 do +5.

⁴ Wskazania punktów od -1 do -5.

⁵ http://prezydent2015.pkw.gov.pl/pliki/1_Obwieszczenie.pdf

⁶ Por. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w kwietniu”, kwiecień 2015 (oprac. K. Kowalczyk).

to w przypadku Bronisława Komorowskiego spadkowi odsetka deklarujących zaufanie (o 13 punktów procentowych) towarzyszy wzrost odsetka deklarujących nieufność (o 9 punktów, do 29%). Należy też przypomnieć, iż od wielu miesięcy urzędujący prezydent Bronisław Komorowski był niekwestionowanym liderem rankingu zaufania i ostatni raz zaledwie 54% badanych deklarowało zaufanie do jego osoby w lutym 2010 roku, kiedy to pełnił on funkcję marszałka Sejmu, a zarazem był konkurentem Radosława Sikorskiego w prawyborach Platformy Obywatelskiej przed poprzednimi wyborami prezydenckimi. Warto jednak dodać, iż wtedy nieufność do Bronisława Komorowskiego deklarowało jedynie 12% badanych⁷. Majowy wynik Andrzeja Dudy jest natomiast najlepszy w historii jego notowań w tym rankingu. W stosunku do poprzedniego pomiaru znacząco zwiększył on także swoją rozpoznawalność – przed II turą wyborów jedynie 1% badanych zadeklarowało nieznaną jego osoby (od kwietnia spadek o 7 punktów). Odsetek deklarujących wobec niego nieufność pozostał na tym samym poziomie (24%).

Czwarte miejsce w majowym rankingu zaufania zajmuje szefowa rządu i przewodnicząca Platformy Obywatelskiej Ewa Kopacz, której ufa 42% badanych. W tym miesiącu ponownie jednak zmniejszył się odsetek Polaków deklarujących zaufanie do pani premier (od kwietnia o 2 punkty i łącznie o 9 punktów od marca br.), a zwiększyła się grupa deklarujących wobec niej nieufność (38%, od kwietnia wzrost o 3 punkty i łącznie o 11 punktów od marca br.).

Na kolejnych miejscach w tym rankingu, ze zbliżonymi odsetkami badanych deklarujących zaufanie, znaleźli się w maju Jarosław Kaczyński (31%), Grzegorz Schetyna (30%), Radosław Sikorski (30%), Grzegorz Napieralski (29%) i Zbigniew Ziobro (29%). W porównaniu z kwietniem trzej pierwsi z tej grupy polityków w mniejszym lub większym stopniu stracili w oczach opinii publicznej, o czym świadczą wzrosty odsetków badanych deklarujących brak zaufania do nich i spadki odsetków ufających im. W największym stopniu dotyczy to Radosława Sikorskiego (spadek zaufania o 4 punkty procentowe i wzrost nieufności o 4 punkty). Ponadto należy zauważyć, iż w przypadku marszałka Sejmu ogólny bilans zaufania jest, podobnie jak w styczniu i lutym br., ponownie negatywny. Liczebna przewaga deklarujących nieufność nad deklarującymi zaufanie dotyczy także Jarosława Kaczyńskiego i Zbigniewa Ziobro, jednak ich notowania od wielu miesięcy wahają się w niewielkim zakresie. W przypadku notowań Grzegorza Schetyny mamy do czynienia z korektą notowań po kwietniowym niewielkim wzroście zaufania. Warto dodać, że zaufanie

⁷ Por. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w lutym”, luty 2010 (oprac. A. Cybulska).

do Grzegorza Napieralskiego kształtuje się obecnie na poziomie zbliżonym do notowanego w grudniu 2011 roku⁸, kiedy to ostatni raz został uwzględniony w tym badaniu, jednak w porównaniu z tamtym pomiarem jest on teraz politykiem mniej rozpoznawalnym (wzrost nieznajomości z 10% do 17%), a zarazem rzadziej wzbudzającym nieufność (spadek nieufności z 27% do 18%).

Nieco ponad jedna piąta badanych deklaruje zaufanie do Janusza Piechocińskiego (23%), Leszka Millera (23%) i Bogdana Borusewicza (22%). Ci politycy również w stosunku do kwietnia pogorszyli swoje notowania, przy czym w największym stopniu dotyczy to lidera Sojuszu Lewicy Demokratycznej, któremu w porównaniu z poprzednim miesiącem znacząco przybyło deklaracji nieufności (o 9 punktów procentowych, do 47%), a ubyło zaufania (o 4 punkty).

Kolejne miejsce w rankingu zaufania zajmują Janusz Korwin-Mikke i Janusz Palikot, którym ufa po 19%, a nie ufa po 56% badanych. Z tej dwójki niedawnych kandydatów na prezydenta Janusz Palikot jest nieco bardziej rozpoznawalny, on też w porównaniu z kwietniem nieco więcej stracił w oczach opinii publicznej (spadek zaufania o 3 punkty, przy jednoczesnym wzroście nieufności o 2 punkty).

Zbliżone odsetki badanych deklarują także zaufanie do Adama Jarubasa (18%), Antoniego Macierewicza (18%), Magdaleny Ogórek (17%), Tomasza Siemoniaka (16%) i Bartosza Arłukowicza (16%), przy czym warto podkreślić, iż w porównaniu z kwietniem kandydatka SLD w wyborach prezydenckich odnotowała podobny spadek ocen jak lider tego ugrupowania (wzrost odsetka deklarujących nieufność o 8 punktów, do 37%, i spadek odsetka deklarujących zaufanie o 3 punkty). W efekcie obecnie – podobnie jak w przypadku Antoniego Macierewicza i Bartosza Arłukowicza – jej bilans zaufania i nieufności jest ujemny.

Jeszcze mniej osób zadeklarowało w maju zaufanie do Władysława Kosiniaka-Kamysza i Mateusza Szczurka (po 14%). Ich niska pozycja w tym rankingu – podobnie jak w przypadku wicepremiera i ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka – jest przede wszystkim efektem ich bardzo niskiej rozpoznawalności (nie zna ich, odpowiednio, 58%, 53% i 55% dorosłych Polaków).

⁸ Por. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w grudniu”, grudzień 2011 (oprac. A. Cybulska).

Tabela 1. Stosunek do polityków w maju 2015

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	V 2015	zmiana od IV br.	V 2015	zmiana od IV br.		
	w procentach					
Paweł Kukiz	58	*	12	*	18	7
Andrzej Duda	54	10	24	0	17	1
Bronisław Komorowski	54	-13	29	9	15	0
Ewa Kopacz	42	-2	38	3	17	1
Jarosław Kaczyński	31	-3	50	2	16	0
Grzegorz Schetyna	30	-5	25	2	27	13
Radosław Sikorski	30	-4	37	4	19	11
Grzegorz Napieralski	29	*	18	*	31	17
Zbigniew Ziobro	29	0	39	-1	23	5
Janusz Piechociński	23	-4	21	3	24	27
Leszek Miller	23	-4	47	9	26	2
Bogdan Borusewicz	22	-2	12	0	21	40
Janusz Korwin-Mikke	19	0	56	1	18	5
Janusz Palikot	19	-3	56	2	20	2
Adam Jarubas	18	-1	13	0	29	35
Antoni Macierewicz	18	0	52	3	17	10
Magdalena Ogórek	17	-3	37	8	34	8
Tomasz Siemoniak	16	-4	11	1	14	55
Bartosz Arłukowicz	16	-2	36	-1	18	26
Władysław Kosiniak-Kamysz	14	*	10	*	13	58
Mateusz Szczurek	14	0	12	1	17	53

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* W kwietniu brak pomiaru

Tabela 2. Zmiany **zaufania** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																
	2014												2015				
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach																
B. Arłukowicz	15	17	16	16	18	18	17	20	18	20	19	17	21	20	19	18	16
B. Borusewicz	24	24	26	21	25	23	23	21	25	22	25	23	24	22	30	24	22
A. Duda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	23	28	40	44	54
A. Jarubas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	19	18
J. Kaczyński	35	31	31	29	32	34	30	32	32	34	33	30	33	31	32	34	31
B. Komorowski	71	71	75	70	70	77	74	73	79	80	80	76	78	75	75	67	54
E. Kopacz	34	35	34	34	36	34	35	35	48	59	62	58	49	44	51	44	42
J. Korwin-Mikke	-	-	-	-	-	19	22	18	22	20	20	18	18	17	20	19	19
W. Kosiniak-Kamysz	13	13	12	13	15	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	14
P. Kukiz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58
A. Macierewicz	19	17	22	16	19	16	16	19	21	21	19	17	20	17	17	18	18
L. Miller	36	33	35	36	35	32	34	33	42	41	39	31	34	33	28	27	23
G. Napieralski		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29
M. Ogórek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	26	20	17
J. Palikot	21	23	21	19	19	17	18	17	23	19	18	21	18	19	20	22	19
J. Piechociński	27	27	28	24	30	27	29	27	37	34	32	34	28	29	27	27	23
G. Schetyna	-	-	-	-	-	-	-	29	41	40	41	37	37	32	32	35	30
T. Siemoniak	-	-	-	10	13	13	12	13	18	18	19	19	-	17	20	20	16
R. Sikorski	46	45	54	49	49	50	35	40	49	49	36	36	30	32	38	34	30
M. Szcurek	11	12	11	10	11	12	13	11	17	19	16	15	13	17	15	14	14
Z. Ziobro	33	26	32	28	30	24	28	30	31	33	29	28	30	27	31	29	29

Tabela 3. Zmiany **nieufności** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																
	2014												2015				
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach																
B. Arłukowicz	36	37	39	38	36	32	30	32	35	36	34	32	40	38	36	37	36
B. Borusewicz	10	11	11	12	11	9	9	12	8	9	8	8	10	12	10	12	12
A. Duda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	16	23	20	24	24
A. Jarubas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	13	13
J. Kaczyński	49	48	48	50	48	46	46	48	49	48	47	52	48	49	47	48	50
B. Komorowski	13	12	11	11	12	8	10	10	10	7	9	9	10	11	12	20	29
E. Kopacz	32	32	30	32	27	26	27	32	24	17	13	17	26	32	27	35	38
J. Korwin-Mikke	-	-	-	-	-	50	46	53	52	54	51	52	55	57	54	55	56
W. Kosiniak-Kamysz	9	7	8	11	10	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	10
P. Kukiz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
A. Macierewicz	50	50	48	52	49	48	49	47	49	49	47	48	45	51	50	49	52
L. Miller	32	31	34	30	32	30	30	34	27	28	27	35	34	36	37	38	47
G. Napieralski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
M. Ogórek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	26	29	37
J. Palikot	56	50	56	55	53	57	57	56	53	58	54	52	56	57	57	54	56
J. Piechociński	11	13	14	16	15	12	12	16	12	12	16	13	18	18	20	18	21
G. Schetyna	-	-	-	-	-	-	-	22	17	20	17	17	23	29	23	23	25
T. Siemoniak	-	-	-	5	6	4	6	5	5	4	6	6	-	9	7	10	11
R. Sikorski	18	17	15	18	18	14	30	25	24	22	32	31	40	37	31	33	37
M. Szczurek	4	6	6	6	6	5	6	6	7	6	6	6	8	10	9	11	12
Z. Ziobro	38	39	37	38	39	41	38	37	39	36	40	39	40	41	38	40	39

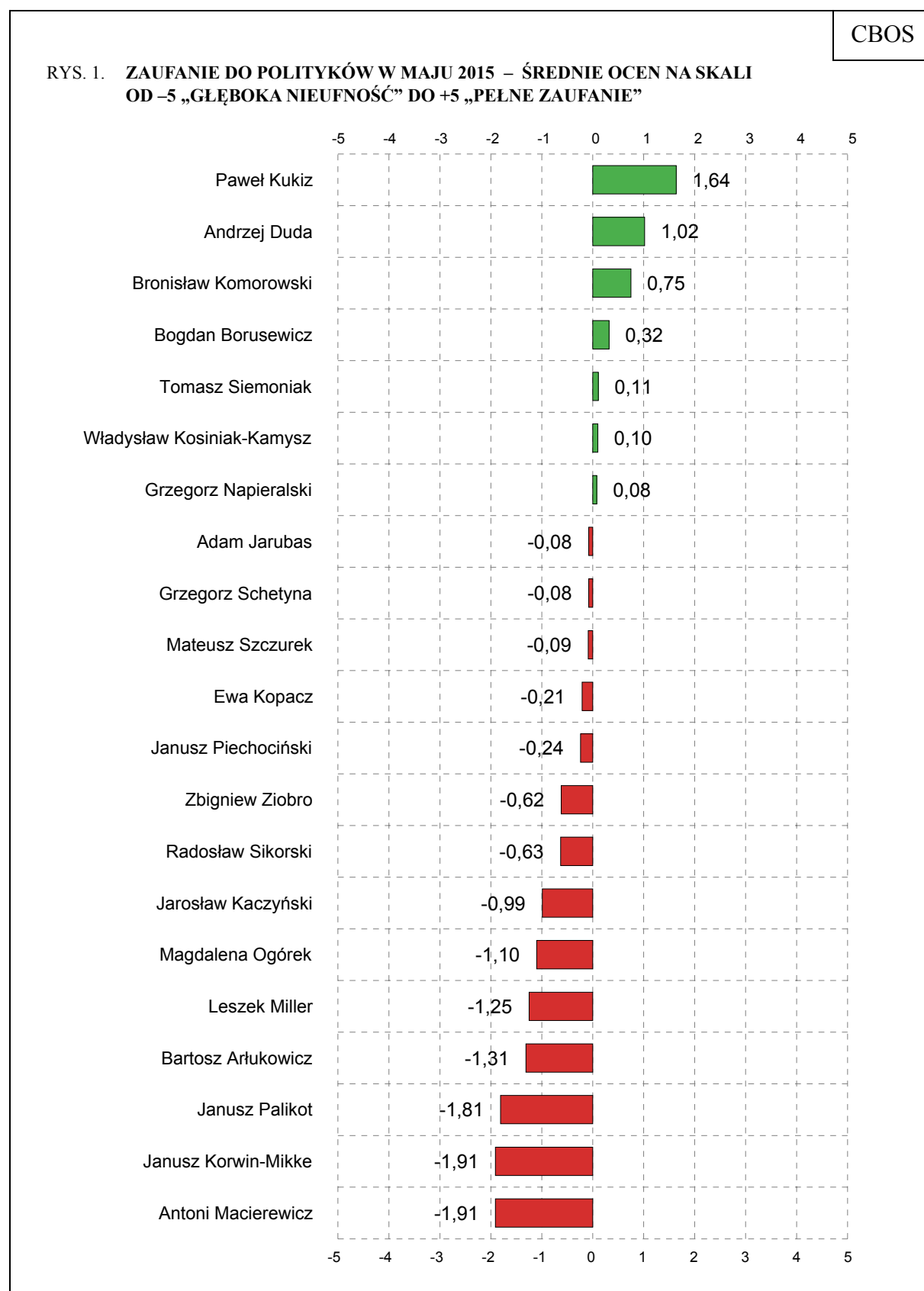
Tak jak przed miesiącem, niekwestionowanymi liderami rankingu polityków budzących największą nieufność Polaków są Janusz Korwin-Mikke, Janusz Palikot i Antoni Macierewicz. Są to też jedyne postaci sceny politycznej, którym nie ufa większość badanych (odpowiednio 56%, 56% i 52%), a w porównaniu z kwietniem społeczny zasięg tych odczuć jeszcze nieco się zwiększył (odpowiednio o 1, 2 i 3 punkty procentowe). Połowa dorosłych Polaków deklaruje nieufność w stosunku do Jarosława Kaczyńskiego (50%), a niewiele mniej wobec Leszka Millera (47%). Postaciami najrzadziej wzbudzającymi nieufność rodaków są natomiast Władysław Kosiniak-Kamysz (10%), Tomasz Siemoniak (11%), Bogdan Borusewicz (12%), Paweł Kukiz (12%), Mateusz Szczurek (12%) i Adam Jarubas (13%).

W kontekście rankingu zaufania do polityków warto po raz kolejny zwrócić uwagę na problem niskiej rozpoznawalności niektórych czołowych aktorów polskiej sceny politycznej. Jedynymi politykami, których znają wszyscy dorośli Polacy, są kończący urządowanie prezydent Bronisław Komorowski oraz prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński. Do powszechnie znanych osób zaliczyć należy także prezydenta elekta Andrzeja Dudę, premier Ewę Kopacz, Leszka Millera i Janusza Palikota. Przeważająca większość Polaków rozpoznaje też Zbigniewa Ziobrę, Janusza Korwin-Mikkego, Pawła Kukiza, Magdalenę Ogórek, Antoniego Macierewicza, Radosława Sikorskiego i Grzegorza Schetynę. Na przeciwnym biegunie znajduje się m.in. trzech członków aktualnego rządu: minister pracy i polityki społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz, wicepremier i minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak oraz minister finansów Mateusz Szczurek, których większość Polaków nie identyfikuje. Dwie piąte badanych deklaruje też nieznaną już trzecią kadencję funkcję marszałka Senatu Bogdana Borusewicza.

ŚREDNIE OCEN

Badani określają swój stosunek do poszczególnych polityków posługując się 11-punktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako pełne zaufanie (+5). Przedstawione wcześniej wyniki pokazywały zasięg społecznego zaufania i nieufności do polityków. Prezentowane były łączne odsetki badanych wyrażających zaufanie (wskazania punktów od +1 do +5), obojętność (0) lub nieufność (od -1 do -5) do poszczególnych osób, a także odsetki tych, którzy ich nie znają. Średnia ocen jest syntetyczną, a zarazem bardziej precyzyjną miarą, pozwalającą uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień do

poszczególnych polityków, a zarazem wyeliminować wpływ różnic wynikających ze stopnia ich znajomości.

W maju wszystkich pozostałych uwzględnionych w naszym badaniu przedstawicieli sceny politycznej pod względem korzystnego bilansu ocen zdecydowanie zdystansował Paweł Kukiz⁹. Znajduje to wyraz także w wartości średniej jego ocen na skali społecznego zaufania (1,64). Warto przypomnieć, iż jest to wynik wyższy od uzyskanego przed miesiącem¹⁰ przez dotychczasowego lidera tego rankingu Bronisława Komorowskiego.

Drugie miejsce w rankingu średnich zajmuje Andrzej Duda, który przed drugą turą wyborów jako jedyny z całej stawki znacząco¹¹ poprawił swoje notowania sprzed miesiąca (średnia 1,02), a trzecie – z porównywalnym rezultatem¹² – jego konkurent w drugiej turze wyborów prezydenckich, Bronisław Komorowski (0,75). Jednocześnie zarówno prezydent elekt, jak i ustępująca głowa państwa uzyskali wyniki istotnie wyższe niż czwarty w tym rankingu Bogdan Borusewicz (średnia 0,32). Piąte miejsce zajmuje w maju Tomasz Siemoniak, który uzyskał średnią na skali zaufania (0,11) zbliżoną do wyniku poprzedzającego go marszałka Senatu i następnych w kolejności – Władysława Kosiniaka-Kamysza (0,10) i Grzegorza Napieralskiego (0,08).

Pomimo dodatniego bilansu zaufania i nieufności w kategoriach średnich ocen, negatywnie jawią się obecnie postaci Adama Jarubasa (-0,08), Grzegorza Schetyny (-0,08) i Mateusza Szczurka (-0,09) oraz Ewy Kopacz (-0,21). Wskazuje to jednoznacznie na fakt, że osoby deklarujące do nich nieufność robią to ze znacznie większą determinacją niż deklarujący zaufanie – badani nieufający tym politykom posługują się skrajnymi ocenami na skali częściej niż ci, którzy deklarują do nich zaufanie. Warto też dodać, że średnie ocen trzech pierwszych polityków nie różnią się istotnie od średnich uzyskanych przez poprzedzających ich w tym rankingu Władysława Kosiniaka-Kamysza i Grzegorza Napieralskiego, natomiast pani premier uzyskała średnią znacząco gorszą. Jednocześnie Ewa Kopacz – w kategoriach średnich – cieszy się podobnym zaufaniem jak marszałek województwa świętokrzyskiego i niedawny kandydat PSL na urząd Prezydenta RP, ministrowie spraw zagranicznych i finansów w jej rządzie oraz następny w rankingu wicepremier i minister gospodarki Janusz Piechociński (-0,24). Warto dodać, iż majowe średnie ocen lidera PSL oraz kandydata tej partii na urząd Prezydenta RP nie różnią się istotnie statystycznie.

⁹ Różnica średnich Pawła Kukiza i następnego w rankingu Andrzeja Dudy jest istotna statystycznie na poziomie 0,05 (Test T).

¹⁰ Op. cit.

¹¹ Test T. Różnica średnich istotna statystycznie na poziomie 0,05.

¹² Różnice średnich Andrzeja Dudy i Bronisława Komorowskiego nie są istotne na poziomie 0,05 (Test T).

Zbigniew Ziobro i Radosław Sikorski uzyskali na skali zaufania społecznego wyraźnie niższe średnie niż poprzedzający ich politycy (odpowiednio -0,62 i -0,63). Ich rezultaty są niemal identyczne i znacznie¹³ lepsze niż osiągnięte przez następną w kolejności grupę polityków o zbliżonym poziomie nieufności, czyli Jarosława Kaczyńskiego (-0,99), Magdalenę Ogórek (-1,10), Leszka Millera (-1,25) oraz Bartosza Arłukowicza (-1,31). Znacznie wyprzedzają oni jednak najgorzej w tym miesiącu odbieranych polityków – Antoniego Macierewicza (-1,91), Janusza Korwin-Mikkego (-1,91) i Janusza Palikota (-1,81), których średnie ocen wyraziście pokazują przewagę społecznej nieufności nad zaufaniem.

Tabela 4

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmian)	IV 2015	V 2015	Różnica
Andrzej Duda	0,58	1,02	0,44 *
Zbigniew Ziobro	-0,65	-0,62	0,03
Mateusz Szczurek	-0,02	-0,09	-0,07
Janusz Korwin-Mikke	-1,83	-1,91	-0,08
Bartosz Arłukowicz	-1,20	-1,31	-0,11
Adam Jarubas	0,04	-0,08	-0,12
Bogdan Borusewicz	0,45	0,32	-0,13
Jarosław Kaczyński	-0,79	-0,99	-0,20
Radosław Sikorski	-0,41	-0,63	-0,22
Antoni Macierewicz	-1,68	-1,91	-0,23
Janusz Palikot	-1,57	-1,81	-0,24
Janusz Piechociński	0,00	-0,24	-0,24 *
Grzegorz Schetyna	0,18	-0,08	-0,26 *
Ewa Kopacz	0,06	-0,21	-0,27 *
Tomasz Siemoniak	0,45	0,11	-0,34 *
Magdalena Ogórek	-0,70	-1,10	-0,40 *
Leszek Miller	-0,74	-1,25	-0,51 *
Bronisław Komorowski	1,54	0,75	-0,79 *

* Różnice średnich ocen istotne na poziomie 0,05

W dniach między pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich odnotowaliśmy, w porównaniu z kwietniem, pogorszenie się społecznego odbioru większości polityków uwzględnionych w obu rankingach, a jedynym znacząco zyskującym w oczach polskiego

¹³ Test T

społeczeństwa był zwycięzca obu głosowań – Andrzej Duda. W tym okresie najbardziej osłabło zaufanie do kończącego swą kadencję prezydenta Bronisława Komorowskiego, lidera SLD Leszka Millera oraz do wystawionej przez tę partię kandydatki na urząd Prezydenta RP Magdaleny Ogórek, a także członków rządu koalicji PO-PSL: wicepremiera i szefa MON Tomasza Siemoniaka, premier Ewy Kopacz, ministra spraw zagranicznych Grzegorza Schetyny oraz wicepremiera i ministra gospodarki Janusza Piechocińskiego. Te zmiany wyraźnie widoczne są w różnicach średnich na skali społecznego zaufania.

W maju, w porównaniu z poprzednim miesiącem, niemal wszyscy politycy uwzględnieni w obu rankingach w mniejszym lub większym stopniu stracili na zaufaniu społecznym. W badaniu, które było realizowane między pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich, w porównaniu z kwietniem znacząco poprawił swoje notowania jedynie Andrzej Duda, a nieznaczny spadek nieufności odnotował Zbigniew Ziobro. Sukces Andrzeja Dudy nie powoduje więc wzrostu zaufania do pozostałych uwzględnionych w tym badaniu polityków związanych z Prawem i Sprawiedliwością.

Wydaje się, że zauważalne od początku kampanii wyborczej przed wyborami prezydenckimi pogarszanie się notowań prezydenta Bronisława Komorowskiego na skali społecznego zaufania wynikało z tego, iż w trakcie jej trwania urzędujący prezydent w odbiorze społecznym stracił swój unikalny status – przestał być postrzegany jedynie jako głowa państwa, a stał się ponownie jednym z wielu aktorów sceny politycznej. Jako taki osiągnął poziom zaufania zbliżony do tego, którym cieszył się na początku 2010 roku, nie będąc jeszcze jedynym kandydatem Platformy Obywatelskiej na to stanowisko.

Przegranej Bronisława Komorowskiego oraz bardzo małemu poparciu dla kandydata PSL w I turze wyborów prezydenckich towarzyszy osłabienie zaufania do członków rządu koalicji PO-PSL. Nieskuteczna kampania prezydencka kandydatki wspieranej przez SLD także podkopała zaufanie zarówno do Magdaleny Ogórek, jak i do lidera partii, Leszka Millera.

Czołowa pozycja pierwszy raz uwzględnionego w rankingu zaufania Pawła Kukiza oraz to, jak duży kapitał społecznego zaufania udało mu się zgromadzić, pokazują jasno, iż jego postulat odpartyjnienia państwa – „zwrócenia państwa obywatelom” – wyraża odczucia wielu Polaków.

Warto zauważyć, iż przeprowadzone analizy statystyczne wykazały, że przed drugą turą wyborów prezydenckich osoby obdarzające zaufaniem Bronisława Komorowskiego na ogół nieufnością darzyły Andrzeja Dudę i odwrotnie. Ponadto zaufanie/nieufność do Pawła Kukiza korelowały dodatnio z zaufaniem/nieufnością do Andrzeja Dudy i ujemnie z zaufaniem/nieufnością do Bronisława Komorowskiego. Nie może zatem dziwić fakt, iż badani, którzy w pierwszej turze wyborów prezydenckich poparli Pawła Kukiza, w drugiej turze bardziej byli skłonni głosować na Andrzeja Dudę niż na Bronisława Komorowskiego.

W kontekście minionych i nadchodzących wyborów warto jednak pamiętać, iż społeczne zaufanie do osoby niekoniecznie musi przekładać się na poparcie wyborcze. Znanym z przeszłości przykładem jest postać Jacka Kuronia, który od długiego czasu przed wyborami prezydenckimi w 1995 roku pozostawał liderem rankingu zaufania, wyprzedzając innych kandydatów na ten urząd, a w I turze wyborów prezydenckich zajął dopiero trzecie miejsce, uzyskując 9,2% głosów. Po rozstrzygnięciu I tury wyborów prezydenckich zaufanie do Jacka Kuronia jeszcze wzrosło, osiągając 82%, a średnia na skali zaufania wyniosła 2,4¹⁴.

Opracowała
Barbara BADORA

¹⁴ Por. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w listopadzie '95”, listopad 1995 (oprac. M. Morawiec).